

Girlhood

Foto: Folkets bio

Girlhood är Céline Sciammas prisbelönta drama om en ung tjej som försöker göra sig fri från den förtryckande barndomen. Less på allt hittar hon gemenskapen i skolans tuffaste gäng och får smeknamnet "Vic", för "Victoire". Filmen, som har marknadsförts som den första i Frankrike med endast svarta flickor i rollerna, är en både inkännande och stilmedveten skildring som lämnar öppet för egna funderingar och tolkningar. Inte minst kring hur det kan vara att växa upp och ta kontrollen över sitt eget liv.

Rek för åk 8 – gymn

EN FILMHANDLEDNING AV JOHANNA LAGERKRANSER

Handling

16-åriga Marieme bor i en förort till Paris tillsammans med två småsyster, den våldsamme äldre brodern Djibril och en ensamstående mamma som jobbar sena skift som städerska. Hon spelar amerikansk fotboll, tar hand om

syskonen och fixar disken hemma. Men betygen tar stryk av hemförhållandena och Marieme får veta att hon inte kommer in på gymnasiet, trots att hon vill göra sitt bästa.

På väg från samtalet med studievägleddaren träffar hon plötsligt skolans

coola tjejgäng coola tjejgäng; Adiatou, Fily och gängledaren Lady. De plockar upp henne i gemenskapen, drar till Paris, snattar kläder och muckar bråk med andra tjejgäng.

Marieme släpper ut flätorna, byter stil och stjälar pengar av en gammal

kompis. Tillsammans med sina nya kompisar tar hon in på hotell där de lämnar alla bekymmer bakom sig och fester loss till Rihanna tills de somnar tätt intill varandra. Deras vänskap växer och blir starkare. Sakta men säkert tar Marieme platsen som den stabila och starka, inte bara blyga och betraktande. Hon får ett halsband av Lady med sitt nya smeknamn: "Vic" för "Victoire", seger.

Men verkligheten hinner ikapp. Efter att ha förnedras i ett slagsmål mot en tjej i ett annat gäng, drar sig Lady undan från gruppen. Istället är det Marieme som tar revansch i ett nytt slagsmål och ger tillbaka med samma medel, genom att slita av kläderna på den besegrade motståndaren. Efteråt återvänder Lady till sina kompisar med hedern i behåll.

Under tiden får Marieme ihop det med Dijibrils snygga kompis, Ismaël, vilket gör brodern rasande. När Marieme av en slump möter en bekant till Dijibril som erbjuder henne jobb som langare tar hon det, trots kompisarnas invändningar. Hon rymmer hemifrån, sätter på sig blond peruk, röd fodralklänning och högklackade skor och levererar droger till innerstadsfester i Paris. Utanför jobbet blir hon en självständig tomboy i korta flätor och slappa kläder.

När bossen under en fest tvingar sig på henne drar hon på nytt. Den här gången hem till Ismaël, som nu vill ta hand om henne och gifta sig med henne. Men Marieme vill inte gifta sig och skaffa barn. På morgonen står hon återigen vid sin egen port och ringer

på, men tvekar och flyr. Slutscenen visar henne gråtandes och ensam i betonglandskapet, utan någonstans att ta vägen. Kameran rör sig bort, men plötsligt återvänder Marieme i bild. Den här gången med högburet huvud och bestämd blick. Framåt.

Identitet, gemenskap och självförverkligande

Precis som Céline Sciammas tidigare två filmer har *Girlhood* fått stort gehör för hur den skildrar uppväxt och sökandet efter en identitet under en formbar period i livet. Faser som kännetecknas av transformation, där karaktärernas identitet är i rörelse och genomgår en metamorfos. I *Tomboy* flyttar tioåriga Laure till ett nytt område med sin familj och presenterar sig som Michaël inför kompisarna, och i debutfilmen *Water Lilies* utforskar tre 15-åriga tjejer sin sexualitet under en sommar i en medelklassförort till Paris.

I *Girlhood* står Marieme på randen till vuxenvärlden när hon träffar det nya gänget. I filmen ser vi hennes yttre förvandling från sportig tjej i flätor och hoodie till gängmedlemmen i utsläppt hår, skinnjacka och jympadojor, till langaren i peruk och fodralklänning varvat med slapp stil och inbakade flätor när hon inte jobbar. En metamorfos som står i skarp kontrast till den mer "statiska" omgivningen.

- Hur skulle ni beskriva "identitet"? Hur formas någons identitet? Vilka medel kan man använda för att leka med olika identiteter?

- Marieme ändrar klädstil/utseende flera gånger under filmens gång. Vilken betydelse har hennes yttre förvandlingar, eller stilar?

- Finns det någon koppling mellan identitet och stil? I så fall vilken?

Att drömma och uppfylla sin egen vilja kan så klart påverkas av mycket. Olika villkor, erfarenheter och ens miljö ger olika förutsättningar. I responsen till filmen har många exempelvis tagit fasta på de snäva roller som tjejerna har att förhålla sig till i omgivningen. Marieme vill uppenbarligen "mer" än vad många av de alternativ som presenteras för henne, vilket vi ser upprepade gånger i filmen.

- Hur tolkar ni Mariemes mål/ambitioner/önskningar? Vad styrs de av? Vilka normer/villkor har hon att förhålla sig till?
- Varför tror ni att Marieme väljer att börja sälja droger? Har hon andra valmöjligheter?
- Vad är det som begränsar/föder våra drömmar?

I *Tomboy* och *Water Lilies* utforskas könsroller och sexualitet. Hur förhåller sig *Girlhood* till "femininitet"? Finns det olika typer av femininitet i filmen? I så fall, vilka?

Hur skildrar filmen killar/män "från förorten"?

Sciammas film inleds med en intensiv och närgånget filmad träningsmatch där två tungt utrustade tjejlag möts i amerikansk fotboll. När spelet är över förbyts tacklingarna mot high fives, kramar och kamratanda. Lite senare inleds den starka vänskapen med Lady och de andra i gänget, vilket gett filmen dess franska titel *Bande de filles* (direkt översatt som "tjejgäng").

Att hitta hem i ett större sammanhang eller en gemenskap, som ett gäng, är inte alltid så enkelt. Den traditionella "kärnfamiljen" är knappast längre någon självklarhet i ett modernt samhälle, något vi ser exempel på i *Girlhood*. Filmen visar även på våld i hemmet samtidigt som vi ser det starka bandet mellan Marieme och hennes syster. De sociala relationerna ser med andra ord väldigt olika ut för Marieme.

- Om ni har möjlighet, spela upp den inledande scenen och diskutera den. Vilken roll spelar inledningsscenen för filmen i sin helhet?

- Diskutera "vänskap", "gemenskap" och "familj". Vad innebär orden för dig?

- Vad är det som förenar tjejerna i deras gäng? Hur ser gängdynamiken ut?

Rhiannas hitlåt Diamonds får en hel scen i filmen. De nyblivna kompisarna har hyrt ett hotellrum där de klär upp sig, festar och dansar genom

hela låten. Vi ser först Lady mima till inledningen i närbild innan de andra ansluter en efter en, sist av alla Marieme som dittills har suttit och tittat på från sängen.

- Analysera hur scenen är uppbyggd. Hur används kameravinklar? Hur påverkar ljudarbetet scenen? Vad säger scenen om karaktärerna? Hur tolkar ni valet av den blåa tonen? Vilken funktion fyller låten i scenen?

- Finns det några speciella kulturella uttryck i filmen, såsom subkulturer eller mainstreamkulturer? Hur uppstår dessa?

- Är det viktigt att ens vänner gillar samma musik och film som en själv? Hur viktigt är det att dela samma kulturintressen för att skapa gemenskap med ens vänner?

Representation och förorten

Girlhood utspelar sig i en förort till Paris. Banlieue betyder förort på franska men under senare decennier har ordet fått en mycket starkare innebörd genom att förknippas med sociala problem. Massmedialt har bilden av franska förorter präglats inte minst av arbetslöshet, kriminalitet och utanförskap.

Ett exempel på massmedial uppståndelse skedde hösten 2005. Två tonårspojkar dog av elstötter då de lär ha gömt sig för polisen i första-

den Clichy-sous-Bois utanför Paris. Det massiva missnöjet med polisens orättvisa behandling vällde över och kravaller i Paris och på andra håll i landet uppstod. "Förortskravallerna", som de kallades i media väckte kraftig politisk debatt.

Hur vi ser på en film som *Girlhood* påverkas mycket av hur vi är vana vid att förorten framställs/talas om i medier. Vid premiären marknadsfördes *Girlhood* som den första franska filmen med enbart svarta flickor i huvudrollerna. Själv hade Sciamma lagt märke till att tjejer som Marieme och hennes kompisar sällan fick utrymme i teve och på film i Frankrike, ett mönster som hon ville bryta med sin film.

- Sciamma sagt att *Girlhood* reflekterar dagens franska ungdom och ungas livskontext i Paris förorter. Spelar det roll att regissören själv är vit och bär på andra erfarenheter av förorten? Har "tolkningsföreträdare" något med saken att göra? På vilket sätt i så fall?

- Vad har du själv för bild av franska förorter? Hur tycker du att *Girlhood* förhåller sig till den gängse bilden av den parisiska förorten? Motverkar eller befäster filmen några stereotypa föreställningar? Hur? Ge exempel med scener i era svar.

Jämför med andra filmer som utspelar sig i förorten, såsom *Medan vi fal-*

ler och *May Allah Bless France*. Finns det några likheter/skillnader?

- Framställningar av förorten fokuserar ofta på etnicitet och socioekonomiska aspekter. Måste det vara så? Kan det få några speciella effekter?

Samma dag som Marieme träffar gänget drar de in till Paris, går runt i ett shoppingcenter och hänger på tågstationen där tunnelbanan kommer in från olika håll. Paris är också deras, samtidigt blir avståndet tydligt när butiksbiträden följer efter Marieme inne i en affär och misstänker henne för snatteri.

- I det ideala samhället ska alla medborgare ha lika stor tillgång till den stad eller ort vi bor i. Men tyvärr blir vi behandlade på olika sätt i offentligheten. Diskutera hur genus, etnicitet, funktionalitet och socioekonomiska faktorer påverkar hur en kan bemötas och behandlas i offentligheten.

Filmens form

Sciamma har inte bara uppmärksammat för tematiken i sina filmer utan också för hur hon arbetar estetiskt. Det gäller inte minst *Girlhood*, där bildspråk och musik ofta ersätter ord och dialog. Ett genomgående grepp, som vi ser redan i inledningsscenen, är kamerans återkommande fokus på ögon och ansiktsuttryck i närbild. Under filmens gång får vi även följa Marieme hack i häl genom betonglandskapet, både nära och på distans. I filmen bildar de stora 60-talshusen en nästan grafisk kuliss, ofta filmad med statisk kamera och medveten inramning. Självt ville Sciamma varken använda handhållen kamera eller framhäva det gråa i arkitekturen; istället jobbade hon med komposition.

- Marieme och hennes vänner i halvbilder där vi till hälften ser karaktärerna och till hälften en vag förorts-kuliss. Vad skapar iscensättningen/platserna för känsla i filmen?

- Diskutera scenen då Marieme står och diskar i köket. Hur kameran fokuserar på Marieme? Notera kamerans rörelse som rör sig bakåt samtidigt som hon lyfter huvudet. Finns det andra scener i filmen där ni reagerade på speciella kamerarörelser eller ett visst fokus? Hur hjälper kameraarbetet här till att säga oss något om Mariemes karaktär?

- I scenen där Marieme får reda på att hon inte kommer in på gymnasiet, hör vi bara en röst från någon utanför bild. Vi får aldrig se studievägledaren i fråga. Hur tolkar ni den scenen?

- Kommer ni själva ihåg någon särskild scen där ni tänkte på kamerans rörelse eller bildens inramning?

- Ljuset i bilderna är genomgående kall, nästan blåaktigt. Hur används färg och ljus under filmens gång? ge exempel på scener du minns särskild på grund av ljus/färg.

- Sciammas film är indelad i fyra olika sektioner som avslutas och inleds med en svart bild ackompanjerad av electropop. När kommer dessa övergångar? Vad indikerar de?

- Våld förekommer i flera scener. Bland annat ser vi tjejerna slåss och dra kniv, och hemma måste Marieme värja sig mot broderns slag. Diskutera hur filmiskt våld upplevs beroende på vem som utför det. Finns det skillnader? Hur upplever ni våldet i *Girlhood*?

- Vad tycker ni om filmmusiken? Vilken funktion fyller den?

- Huvudpersonerna i *Girlhood* spelas av amatörskådespelare som Sciamma träffade på gatorna. Märks det i skådespeleriet? Hur påverkar det filmen?

- Finns det hopp i filmen?

- Hur tolkar ni slutet?

Tips på fördjupning

Filmer:

- *Water Lilies* (Céline Sciamma, Frankrike, 2007)
- *Tomboy* (Céline Sciamma, Frankrike, 2011)

- *Medan vi faller/La haine* (Mathieu Kassovitz, Frankrike, 1995)

- *May Allah Bless France!* (Abd Al Malik, Frankrike, 2014)

- *Under Gottsunda* (Viktor Johansson, Sverige, 2014)

- *Crooklyn* (Spike Lee, USA, 1994)

Läsning:

- Introduktion till filmpedagogik, red. Malena Janson (Gleerup, 2014) se särskilt kapitlet "Filmens språk" och "Filmpedagogik som normkritik"

- *Förortshat*, Johanna Langhorst (Leopard fölag, 2013)

- *Ingen blir chockad av att en tuff svart tjej*, Judith Kiros (publicerad i Dagens Nyheter 2014-12-16)

PRODUKTIONSUPPGIFTER

Originaltitel: *Bande de filles*

Frankrike 2014

Regi: Céline Sciamma

Producent: Bénédicte Couvreur

Manus: Céline Sciamma

Foto: Crystel Fournier

Klippning: Julien Lacheray

Musik: Jean-Baptiste de Laubier (Para One)

Design: Thomas Grézaud

I rollerna:

Marieme – Karidja Touré

Lady – Assa Sylla

Adiatou – Lindsay Karamoh

Fily – Mariétou Touré

Ismaël – Idrissa Diabaté

Bébé – Simina Soumaré

Djibril – Cyril Mendy

Tekniska uppgifter:

Längd: 112 minuter

Censur: från 11 år

Svensk premiär: 28 november 2014

Distribution:

Folkets Bio,

Bergsunds strand 39,

104 62 Stockholm

Tel: 08-54527522

www.folketsbio.se

Observera!

Svenska Filminstitutet kan inte garantera att filmen finns i distribution sedan den har slutat visas på ordinarie biografrepertoar. Via länken www.sfi.se/filmdistribution kan ni lära er mer om hur man hittar och bokar film.

Redaktion: Malena Janson & Kaly Halkawt, Svenska Filminstitutet, januari 2015

